לב: אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

הלכה כרשב"ג. [5]להני אמוראי לית להו כללא דכל מקום שאנה רשב"ג במשנתנו הלכה כמותו מדאיצטריך למיפסק כוותיה: [6]**עובד** כוכבים ההולך לתרפות. תניא במתניתין והפסיק באמצע [7]הדברים [8] בהנאה משום דדמי לבשר הנכנס: **דלא** כר' אליעזר. תימה לעיל (דף כט:) גבי עורות לבובין דמשמע הא שאין לבובין (ב) אין נשתטין לעבודת כוכבים וכן לקמן גבי גביעות אפר' אינם מבית אוצרי הם אסורים לר"מ דכולהו בסתמא נשתטין לעבודת כוכבים וא"כ תנא בית אוצרי דלא כר"מ ור"ל דר"מ נמי שרי שאר עורות ושאר גביעות דלא אמרינן סתם משהנה עובד כוכבים לעבודת כוכבים אלא דרך שתיה אבל דרך מניקה ונחירה לא והכא גבי בשר הנכנס דייק שפיר שאין דרכן להכנס בשר לעבודת כוכבים אלא מבהמה שחוטה:

והיוצא אסור א"א דליכא תקרוב' עבודת כוכבים ור' יהודה בן בתירא היא. הכא משמע דדבקן לא מקבו תקרובת עבודת כוכבים לגמרי וכן משמע בפ"ק דחולין (דף יג: ופס ד"ה תקרובת) דקאמר ויש לך אחרת שמטמאה במשא ואינה מטמאה באהל ודלא כרבי יהודה בן בתירא והקשה ר"ת דלעיל (כט:) מי מבטיל ליה יי"ל מגלן קאמר חצא גופיה מגלן ומקיש לתמים ולא קאמר [9]נמי ר"י בן בתירא אלמא ליכא מאן דפליג ועוד קשה דמי דייק הכא בשר הנכנס מותר דלא כר"מ ומאי קאמר דלמא לעולם אימא לך דאתיא כר"מ וכרבנן דרבי יהודה ס"ל דלית להו הך היקשא ואין סברא לדחות דסמיך אסיפא דאתיא כרבי יהודה בן בתירא דתקרובת שהוא כעין פגים פגיני ולפיכך אוקי הך דהכא בשר היולא כרבי יהודה דבחתיכה של בשר שאינו זבוח לפני עבודת כוכבים איירי אלא שמביאה דורון ואיתא דקתני מפני שהוא מזבחי מתים ולא קתני זבחי דמשמע זבח ממש ור"י פי' דלענין איסור אכילה והנאה דמשתעי קרא לא פליגי דכל תקרובת עבודת כוכבים אסור בהנאה מדאתקיש למת כי פליגי לענין טומאה דר' יהודה מקיש למת אף לענין טומאה וכן משמע [10](דבכל דוכתא אביק) ר' יהודה בן בתירא איסור וקנקיט טומאה והכא דייק שפיר כיון דתנא בשר היולא אסור למה לי למהדר ומתני מפני שהוא מזבחי מתים אלא לומר לך אסור ומעמא וטעמא כדפרי' דלא אפשר דליכא תקרובת ומני ר' יהודה בן בתירא ותשובות על פר"ת יש להאריך הרבה בפ"ק דחולין (דף יג: ופס):

ההולך לתרפות. פי' הר"ר שמעיה מקום טנופות כמו בית התורפה[11] וכירושלמי פי' לשון תרפים: [12]**ישראל** ההולך לייריד של עובדי כוכבים.[13] פי' בפ"ק (לעיל דף יג:): **כך** היא נירסת הספרים ונירסת רש"י ת"ר נודות העובדי כוכבים גרודים חדשים מותרים ישנים ומזופפין אסורין. וכן נמי איתא לקמן (דף לג.) גבי קנקנים קנקנים של עובדי כוכבים גרודים חדשים מותרים ישנים ומזופפין אסורים ופרש"י וז"ל גרודים שלא נזפתו מעולם והם חדשים מותרים דכיונת יין זמן מועט לא בלע עור ודוקא נודות אבל כלי חרס בלע ולאלתר ישנים ומזופפין כלומר ישנים או מזופפין אסורים ישנים איירי דכנוס בו יין נסך זמן מרובה בלע עור ומזופפין אפי' בחדא זימנא בלע זפת ליין עכ"ל משמע מתוך פירושו שמחלק בין חדשים דקנקנים החדשים לנודות קרי אף כשנתן בהם יין כבר אך לא זמן מרובה והחדשים דקנקנים לא קרי אלא כשלא נתן בהם יין כלל ופי' הטעם משום דחרם בלע לאלתר ואפי' בפעם ראשונה וכן פי' בסמוך ה"מ נודות היינו זיקי שהם של עור אבל קנקנים של חרס (ג) בלעי טובא ונראה כי כשהתיר נודות חדשים התיר אע"פ שכבר נתן בהן יין אלמא סברא דלא מכניסן לקיום דאילו במכניסן אפי' כפעם אחת גזרו אף באינם זפתין וכן משמע בפ"ב (לקמן עד:) הגת והמחך והמשפך של עובדי כוכבים[14](ר"מ) מתיר בנגוב וחכמים אוסרים ומודה[15](ר"מ) בקנקנים שהם אסורים אף בנגוב ומה בין זה לזה אלו הקנקנים מכניסן לקיום אלו גת ומחך ומשפך אין מכניסן לקיום והתם איירי באינם זפתין מדקתני סיפא דבריתא דגת ואם היו מזופפין אסורים משמע דרישא באינם זפתין איירי וקאמר התם דגת כי הוה משדר גולפי פי' חביות ריקניות והם של חרס סחיף להו אפומייהו ואתיס להו אבילייהו מ"ט כל דבר שמכניסו לקיום לפי שעה גזרו בהן רבנן ולשון לפי שעה משמע אפילו בפעם אחת אלכך קנקנים שמכניסן לקיום אין להתיר בחדשים כ"א בלא נתן יין כלל ולפי שיטתו שאוסר בנודות שאין מכניסן לקיום יינם אף בלא זפת ואע"ג דלא בלעי כולי האי אם כן כלי העובדי כוכבים אף של כסף ושל עץ אינם מותרים אם לא בהגעלה ועירוי וגם יושט"ש וקנא"ש של עץ אף אלו כיון שהם זפתין יאסרו אם נתן בהם יין שעה אחת או אפילו נגע בהם ויין טופח עליהם כך הגעה של שיטת הקונט' והרבה תמיהות יש מדא לשון שני הברייתות של קנקנים ושל נודות שוין ואין פי' שזה בנודות מיקרו חדשים אף בשכבר נתן בהם יין ובקנקנים מפרש חדשים שלא נתן בהם יין כלל וע"ק שנתן דבריו לשיעורין ולא פירש לגבי נודות בכמה פעמים מיקרו ישנים וע"ק דלשון גרודים משמע שהיה בהן כבר זפת וגרדן ועוד תימה דמעשים בכל יום דכלי העובדי כוכבים של כסף שנהגו העולם לשכשכן במים להתירן בלא הגעלה ועירוי וע"ק דגם מתוך שמעתין משמע דדבר שאין מכניסן לקיום אם אינם זפתין אפי' ישנים משכשכן במים ודי בכך דהנהו כוני דפומבדיתא דלאגפו בי פרוק רופילא ורמא בהו חמרא וקאמר כל דבר שאין מכניסן לקיום משכשכן במים ומותרים ואין סברא לומר שלא הניח בו העובד כוכבים יין אלא פעם אחת ועוד קשיא מה שפי' אבל קנקנים שהם של חרס בלעי טובא ולקמן בפ"ב גבי ההיא דגולפי משמע דמותר מדקאמר כל דבר שמכניסן לקיום וכשתלה טעם בדבריו בבליעה משמע דחרס אף אם אין מכניסן לקיום אסור ולקמן בפ"ב גבי ההיא דגולפי משמע דמותר מדקאמר כל דבר שמכניסן לקיום גזרו רבנן לפי שעה אטו זמן מרובה משמע הא דבר שאין מכניסו לקיום לא גזרו אף לזמן מרובה ועוד תימה דהא מעשים בכל יום בכלי חרס שלנו שאין מכניסין לקיום שנתן בהם ישראל יין הרבה וכשנוגע בהם עובד כוכבים אין עושין בו רק שכשון לבד ופי' הר"ר אליהו בן הר"ר יהודה ליישב גירסת הספרים דודאי נודות וקנקנים שניהם מכניסן לקיום וב"פ נודות העובדי כוכבים חדשים שלא נתן בהם יין כלל דמאחר שהם גרודים אם נתן בהם מעולם אי רמא בהו עובד כוכבים חמרא מידע ידיע אבל זפתים או שנזפתו ונשר זפתן אף חדשים אסורים כי שמא בשעת זפיתה או אחר זפיתה נתן בהם העובד כוכבים יין ולא ידיע ישנים פי' שנתן בהם יין אפי' חדא זימנא אסורים דכל דבר שמכניסו לקיום אסור לפי שעה וכן בקנקנים ועתה אין שום חילוק בין נודות לקנקנים והא דלא ערבי ותני להו משום דסוף הברייתות מתחלק זה מזה דגבי נודות קתני עובד כוכבים רבנן ועבדן וגבי קנקנים תני עובד כוכבים נותן לתוכן יין כו' ובסמוך ה"פ ה"מ נודות אע"ג דמכניסן לקיום קני להו בעירוי משום דלא בלעי אבל קנקנים של חרס בלעי טפי ולפי זה יש להתיר הקנא"ש והיושט"ש אע"פ שהם זפתין דכיון שאין מכניסן לקיום והשתא ניחא כל מה שהקשינו לפרש"י רק לשון גרודים אבן רבינו תם הקשה לו מן ההלכות גדולות שפירשו הני מילי נודות שאין מכניסן לקיום אבל קנקנים שמכניסן לקיום לא ולפי זה אין להתיר הקנא"ש זפותות אף על פי שאין מכניסן לקיום דומיא דנודות לכך נראה לרבינו תם דגרס בשמעתין כדגרסינן בתוספתא (פ"ה) דמחלקת בין נודות לקנקנים וזה היא הגעה ופי' נודות העובדי כוכבים גרודים מותרין חדשים זפותים אסורים פירוש גרודים שאין בהן זפת מותרין ואפי' ישנים דכיון שאין מכניסן לקיום משכשכן במים ומותרים ואפי' היה בהם זפת אלא שנקלף

אין עליו קורט דם מותר אמר רב הונא לא שנו אלא שלא מלחו אבל מלחו אסור אימא מלחו [6]והעברתו: רשב"ג אומר בזמן שהקרע שלו עגול אסור משוך מותר: אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרשב"ג א"ל אביי [7]הלכה מכלל דפליגי א"ל מאי נפקא לך מינה א"ל [8]גמרא גמור זמורתא תהא: בשר הנכנס לעבודת כוכבים מותר: מאן תנא אמר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן דלא כרבי [7]אלעזר דאי כרבי אלעזר האמר [8]א[9]סתם מחשבת עובד כוכבים לעבודת כוכבים: והיוצא אסור מפני שהוא כזבחי מתים: מ"ט אי אפשר דליכא תקרובת עבודת כוכבים מני רבי יהודה בן בתירא היא דתניא [10]רבי יהודה בן בתירא אומר מנין לתקרובת עבודת כוכבים שמטמא באהל שנאמר [11]ויצמדו לבעל פעור ויאכלו זבחי מתים מה מת מטמא באהל [12]אף תקרובת עבודת כוכבים מטמאה באהל: ההולכין לתרפות אסורין לשאת ולתת עמהם: אמר שמואל [13]עובד כוכבים ההולך לתרפות בהליכה אסור דאזיל ומודי קמי עבודת כוכבים בחזרה מותר מאי דהוה הוה ישראל ההולך לתרפות בהליכה מותר דלמא הדר ביה ולא אזיל בחזרה אסור כיון דאביק

אין עליו קורט דם. אחר הפסטו אירע בו כך ולא לעבודת כוכבים: מכלל דפליגי. מיבעיא קבעי לה מיימה מי פליגי רבנן עליה אי לא: ומאי נפקא לך מינה. כין חלוקין כין לא חלוקין הלכה כמותו: גמ"ל גמרא גמור וזמורתא תהא. בתמיה. אבל תלמידו של רב יוסף וקא"ל אתה מלמדנו לומר הלכה כמותו ותהא כזמר בעלמא דאי אין חולקין הלכה למה לי: כשר הנכנס לעבודת כוכבים. שהעובד כוכבים רולה להכניסו מותר בהנאה אם מזהר ישראל ליטלו עם כיסאו קודם שיקריבו אותו: אסרפות. לבקש טעותן למקום אחר: מאן תנא. דבשר העובד כוכבים מותר בהנאה: ר"מ בשחיטה חולין בהשמטו (דף לח:): סתם מחשבתם וכו'. וכי שחטה עבדה לעבודת כוכבים בשחיטתו ונאסרה דשחיטתה היא תקרובתה: מה מת מטמא באהל כו'. ומינה מה מת אסור בהנאה כדגמרינן בפנהדרין (דף מז:) ותמת שם מרים[10] שם שם מעגלה ערופה[11] אף תקרובת עבודת כוכבים אסורה בהנאה: ה"ג אמר שמואל עובד כוכבים ההולך לתרפות בהליכה אסור דאזיל ומודי בחזרה מותר מאי דהוה הוה ישראל ההולך לתרפות בהליכה מותר דלמא הדר ביה ולא אזיל בחזרה אסור כיון דאביק בה הדר אזיל והפניא וכו' אביק

מסורת הש"ס

א) ע"ש. יעב"ץ. ב) [בכת קו: וס"ק]. ג) [בכת קו: קיב. ביצה מה. ועיתוין ס.]. ד) [בכל מקומות איתא רבי אליעזר]. ה) [תוס' יב. לח: קנח: נעשין מה:]. ו) [ריש יג. ומשנה דלעיל כט:]. ז) [שיך פרש"י לעיל במשנה]. ח) [מהדר כ.]. ט) [דברים כח:]. י) [שיך לעיל כט: במשנה]. ל) הדברים הנאסורין בהנאה כפ"ל ר"ה. מ) [ל"ל מנין]. נ) [ל"ל דשמין]. ס) [וכ"פ הערוך ערך תרף ב']. ע) [שיך לדף לג.]. פ) [ל"ל רבי].

תורה אור השלם

1. ויצמדו לבעל פעור ויאכלו זבחי מתים:
תהלים קו כח

גליון הש"ם

תוספות ד"ה הלכה. להני אמוראי. עי' תמונת הרכ"ש סימן מ: ד"ה ישראל. מ"ר בפ"ק. נדף יב ע"ב ד"ה מעות:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה עובד כוכבים וכו' נתמלא הדברים שאיסורין איסור הנאה משום: (ב) ד"ה ולא וכו' הא שאין לובין אינן אסורין בהנאה דלא כר"א אפילו שאינן לובין נמי נשתטין לעבודת כוכבי: (ג) ד"ה כך היא וכו' של חרס הן ובלעי וכו' סכיחא ליה דלא מכניסן:

מוסף רש"י

מאי נפקא לך מינה. כל שכן כיון דלא פליגי עליה הלכתא כוותיה (שבת קו:). גמרא גמור זמורתא תהא. אומר השמועה נמוכיה בעלמא בלא טרך (שם). מקל שוטים הוא כמו (ב"מ ח:) זכון חכין תגרי מיקר. כך גמרא גמור. אומר לתלמיד שוטה לגמוד הן אמת הן שטות היכא לך לומר ושיר (ניצה כד:).

עין משפט נר מצוה

צא א מיי' פי"ח מהל' מלכים אסורות הלכה ד:
צב ב מיי' פי"ו מהלכות מעשה הקרבנות הל"ח (והל"ן):
צג ג מיי' פ"ט מהל' עבודת כוכבים הל' ו"ן יח סמג לאוין מה טור ש"ע י"ד סימן קמח סעיף יח:

רבינו חננאל

כמין ארובה יש עליו קורט [דם אסור אין עליו קורט] דם מותר והני מילי בשלא מלחו אבל מלחו [6] המלח הוא שיעביר הדם. רשב"ג אומר בזמן שהקרע שלו עגול אסור משוך (כשר) [מותר] כיצד הוא עושה קורע בגגד לבה עד שהיא בתיים נמלל ונעגל לאחר שחיטה הקרע נמשך והלכתא כרשב"ג ואע"ג דלית מאן דפליג עליה: בשר הנכנס לעבודת כוכבים מותר. אוקימנא דלא כרבי אליעזר דאמר בשחיטת חולין סתם מחשבת עובד כוכבים לעבודת כוכבים: והבשר היוצא מעבודת כוכבים אסור שהוא כזבחי מתים אי אפשר דליכא תקרובת ומתני' רבי יהודה בן בתירא התני מנין לתקרובת עבודת כוכבים שמטמא באהל שנאמר ויצמדו לבעל פעור ויאכלו זבחי מתים מה מת מטמא באהל אף תקרובת עבודת כוכבים מטמא באהל: ירושלמי והיוצא אסור כשהכניסו לפנים מן הקנקלין אבל לא הכניסו לפנים מן הקנקלין אף היוצא מותר בר"א בעבודת כוכבים שיש לה קנקלין אבל אם אין לה קנקלין כל בית עבודת כוכבים נידון משום קנקלין פי' קנקלין חדרים וחדרי חדרים: ההולכין לתרפות אסור לשאת ולתת עמהן רהבאין מותרין: ירושלמי ההולכין בתרפות בהליכה מותר ר' יוחנן אמר ג) מוליכין עבודת כוכבים גדולה אצל עבודת כוכבים קטנה איתא תנא תני תרפות מלשון תרפים ואיתא תנא תני ד) תרפות מלשון תרבות אנשים חטאים ומלשון תריבם כלומר המטילין מריבה: אמר שמואל עובד כוכבים ההולך לתרפות בהליכה אסור בחזירה מותר.

ה) נראה דל"ל אבל מנלו לאסור לחרישין דהמלח הוא שהעביר הדם.
ג) לפנינו בירושלמי אינו ר"ם בש"ר יוחנן מוליכין עבודת כוכבים גדולה וכו'.
ד) נראה דל"ל תוריבם וכ"מ בירושלמי שם וע"ש בתפרס.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com